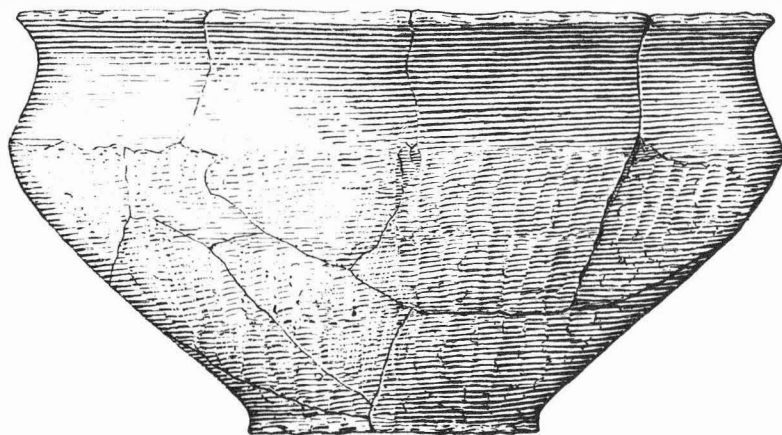

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1987

BRNO 1990

Pavel K o u ř i l , A Ú Č S A V Brno

Na katastru obce Bílá, nedaleko státní silnice vedoucí z Ostravice přes Turzovku do Čadce, se na vysoké a strmé ostrožně zvané Skalka /lidově Baraní Skalka/, nad hraničním průsmekem mezi Moravou a Slovenskem /Uhrami/, nachází v docela extrémní poloze a ve značné vzdálenosti od nejbližší osady středověké opevnění, zaříznuté v prudkém svahu. Na severozápadní poměrně rovné straně se půlobloukovitě přimyká k téměř kolmému srázu a je chráněno příkopem a následným valem, ve střední části již dosti setřelým. Centrální plató se mírně snižuje ke své hraně a má maximální rozměry cca 42 x 18 cm. Malou sondou, položenou zde v mělké depresi, byl získán nečetný keramický materiál, který můžeme klást do 14. - 15. století.

Mittelalterliche Befestigung im Kataster der Gemeinde Bílá /Bez. Frýdek - Místek/. Im Kataster der Gemeinde Bílá, oberhalb des Grenzpasses zwischen Mähren und der Slowakei, hat man in einer ziemlich extremen Lage eine mittelalterliche Befestigung festgestellt, die wir aufgrund des bisherigen geringen keramischen Materiales in das 14. - 15. Jahrhundert legen können.

POVRCHOVÝ PRŮZKUM HRADU VILDŠTEJNA /k. ú. Budišov, okr. Opava/

Miroslav P l a č e k , Veselí nad Moravou

/Obr. 21/

Zbytky hradu Vildštejna zaujímají ostrožnu nad soutokem říčky Lomnice, pravobřežního přítoku Moravice a bezejmenné vodoteče 3 km na severozápad od Budišova nad Budišovkou. Poměrně rozlehlý hrad má dvoudílnou dispozici. Nevelký západní díl přibližně obdélného půdorysu /38 x 18 m/ se rozkládá za šíjovým valem a příkopem. Po obvodu byl lemován kamennou hradbou dosud na několika místech patrnou a v jihozápadním rohu je zachován suterén pravouhlé budovy. Nejasný je účel dvou k sobě přiložených a výškově odstupněných zdí na jihovýchodní straně. Jádru hradu až 70 m dlouhé je ze tří stran obklopeno příkopem 15 - 23 m širokým a valem, na východě je strmý skalnatý sráz rokle, kterou protéká výše zmíněný potůček. Zde je také ještě viditelná hradba, jejíž síla 3,4 m navozuje představu štítu. Vzhledem ke značnému převýšení nepříliš vzdáleného druhého okraje rokle nad nivou hradu to není překvapující. V čele hradu je přibližně okrouhlý prstenec amorfního zdiva, na nějž navazuje severovýchodním směrem relikv hradby. Jde asi o pozůstatek hlavní věže. Další zástavba není na rozbrázděném povrchu zřetelná. Problematické je také komunikační schéma. Výškové poměry a nedostatečný prostor v čele jádra jsou pro přímé vedení přístupové cesty přes přemostěné příkopy nepříznivé. Komunikačně nejvhodnější se jeví trasa po severním širokém valu až do úrovně poloviny délky jádra. V tomto místě je prosednutí, jímž by mohla komunikace po změně směru bez problémů vstoupit do nádvoří. Pokud by tato představa byla správná, představoval by přední /západní/ díl větší formu šíjové bašty, jak je známá např. z Rabštejna /Kouřil 1978, 142/ a Drahotuší /Plaček 1988, 172/. Důvodem byla asi zvýšená trojúhelná část přimknutá k příkopu a převyšující natolik čelo jádra, že ji bylo nutno zajistit před obsazením nepřitelem.

Území, na němž hrad stál, bylo na okraji lesa Střelná, který dle středověkého falza metačnické listiny z r. 1203 daroval Vladislav Jindřich klášteru Hradisko /CDM II, č. 11, s. 15/. Hranice byla určena mj. říčkami Lopenica /jde zřejmě o Lomnici nebo Loděnici/ a Budessowa /Budišovka/. R. 1274 byl smírcí listinou ukončen spor mezi biskupem Brunem a klášterem Hradisko a přitom byl zmíněný les rozdělen na kapitulní Malou Střelnou a opatskou Velkou Střelnou, ale není známo, jak a která místa připadla jednotlivým držitelům /CDM IV, č. 99, s. 137/. Zřejmě tímto způsobem se severozápadní část hvozdu /pozitivně Bělkovice a Domášov/ octla v rukách kapitulního děkana Budislava, jenž ji daroval olomoucké kapitule. Dovídáme se to z listiny biskupa Konráda z r. 1320 o dělení majetků v Libavé, Domášově a Budišově, která vzpomíná darovací akt Budislavův /CDM VI, č. 226, s. 168; CDM XV, č. 35, s. 28/. R. 1301 byl Budišov již městem v majetku kapituly, které držel lénem kanovník Dětrich z Fulštejna /CDM V, č. 127, s. 131, 132/, jenž byl v r. 1307 účasten na určení hranic mezi územím kapituly a Diviše ze Šternberka /CDM VI, č. 1, s. 1/. K. Berger /1933, 267/ soudil na založení Budišova hradištským priorem Budišem v letech 1269 - 1289, ale předpokládá

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1987

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulik
Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Grafická úprava: L. Trávníčková
Na titulním listě: nádoba únětické kultury z Újezda u Brna
Tisk: **PENTA**
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejné